

การบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
INVENTORY MANAGEMENT OF THE PROVINCIAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION IN MUEANG
DISTRICT, BURIRAM PROVINCE

ทิพวรรณ จิตติวรพันธ์ รองศาสตราจารย์ ประชน คะเนวัน

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการนำ และด้านการควบคุม กลุ่มตัวอย่าง กรณีลูกจ้างประจำและพนักงานจ้าง ใช้ประชากร จำนวน 95 คน ส่วนข้าราชการได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนด ขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ มอร์แกน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 97 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 192 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามกลุ่มภารกิจงานต่าง ๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย ด้วยการจับ ฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8911 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการควบคุม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนอกนั้นอยู่ในระดับ มาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดองค์การ รองลงมา คือ ด้านการนำ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้าน การควบคุม

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรมีการดำเนินการเร่งรัดจัดเก็บภาษีที่ค้าง ชำระอย่างจริงจังและต่อเนื่อง รองลงมา คือ ควรให้คณะผู้บริหารประเมินผลการบริหารโครงการอย่างต่อเนื่อง และควรมี การเบิกจ่ายเงินงบประมาณอย่างเคร่งครัด ตามลำดับ

คำสำคัญ : การบริหารงานคลัง, องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์

ABSTRACT: The purpose of this study was to find out Inventory Management of Provincial Administrative Organization in Mueang District, Buriram Province in 4 aspects i.e. planning, the organization, the leadership, and control. The samples were 192 personnel at Provincial Administrative Organization selected through the table of Krejcie and Morgan, simple random sampling. The research instrument used for collecting the data was a 3-part questionnaire, including check list, 5-rating scale and open-ended form with the reliability of 0.8911. The statistics used for analyzing the collected data were percentage, mean and standard deviation. The study results revealed that:

1. The study Inventory Management of Provincial Administrative Organization in Mueang District, Buriram Province overall was at a high level. When considering each aspect, it showed that the control was at a moderate level while the rest aspects were at a high levels. The aspects ranked from the highest to lowest mean scores were the organization, followed by the leadership. The lowest mean score was the control.

2. The highly recommended additional opinions and suggestions were as follow : highly Should be conducted to collect unpaid taxes seriously and consistently followed by the management team should provide ongoing evaluation of project management. Disbursement should be strictly respectively.

Keywords : Administration, Buriram Provincial Administration Organization

บทนำ การบริหารงานคลังเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของการบริหารประเทศ ตลอดถึงการปกครองส่วนท้องถิ่น นั้นหมายความว่า ถ้าการคลังท้องถิ่นมีฐานะดี มีความมั่นคง มีรายได้เพียงพอ รวมทั้งการมีฐานะทางการคลังที่เป็นอิสระ หรือการมีอำนาจในการใช้จ่ายเงินด้วยตนเองได้ ฐานะการคลังที่เป็นอิสระนั้น ในทางการบริหารงานคลังขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นต้องสามารถใช้จ่ายเงินให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และให้ได้รับผลตามเป้าหมายหรือนโยบายที่กำหนดไว้มากที่สุด

ลักษณะการบริหารงานคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีกิจกรรมหลักที่แตกต่างจากธุรกิจเอกชน ในฐานะที่เป็นหน่วยการปกครองแห่งรัฐซึ่งจะต้องบริหารงบประมาณเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ให้ได้มากที่สุด ทั้งที่สามารถวัดค่าเป็นตัวเงินได้ และไม่สามารถวัดค่าเป็นตัวเงินได้ เช่น การให้บริการที่ทำให้เกิดความพึงพอใจแก่ประชาชนมากกว่าที่จะเป็นการแสวงหาผลกำไรให้เป็นผลตอบแทนสูงสุด

ประเทศไทยมีพัฒนาการการปกครองท้องถิ่นมาโดยลำดับ จวบจนมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2540 ที่มีสาระสำคัญในด้านการปกครองท้องถิ่น เนื่องจากมีการตราพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนอำนาจการจ้ดบริการสาธารณะจากส่วนกลาง เพื่อไปดำเนินการโดยตนเอง นอกเหนือจากการถ่ายโอนภารกิจดังกล่าว ส่วนกลางยังได้ทำการถ่ายโอนอำนาจการบริหารงานคลังให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นหลักประกันความอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะ แต่ปัญหาสำคัญที่พบได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่สามารถพึ่งพาตนเอง เนื่องจากปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางการเมือง ความสามารถของท้องถิ่นให้การแก้ปัญหาด้วยตนเอง และการช่วยเหลือจากส่วนกลาง รวมถึงการต้องการเงินอุดหนุนจากส่วนกลาง ซึ่งเป็นความจำเป็นต่อการพัฒนาท้องถิ่น (อุดม ทุมโฆษิต. 2550 : 9) การกระจายอำนาจทางการคลังสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มิได้มีการกระจายอย่างสมบูรณ์ เนื่องจากท้องถิ่นยังขาดอิสระในการบริหารงานคลังในส่วนของการใช้จ่าย ที่ต้องจัดทำเป็นรูปแบบงบประมาณประจำปี เมื่อกระบวนการแล้วเสร็จต้องนำเสนอขอความเห็นชอบ จากผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งทำให้ขาดความเป็นอิสระในการบริหาร เนื่องจากหน่วยราชการส่วนกลาง มีทัศนคติว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถในการบริหารงานคลัง

การบริหารงานคลังขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ที่ผ่านมา นั้น เกิดปัญหาจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีความ สับสนจากระเบียบ ข้อบังคับ ความเข้าใจในหนังสือสั่งการ มีประสบการณ์ในการปฏิบัติราชการไม่มาก และรับผิดชอบงานหลาย ด้าน มีบุคลากรไม่เพียงพอ มีการวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณไม่เพียงพอกับแผนการใช้จ่ายเงิน การตั้งรายจ่ายไม่ครอบคลุม ทำให้ต้องมีการโอนและเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายงบประมาณบ่อยครั้ง การจัดเก็บภาษีและรายได้อื่นไม่เป็นไปตามเป้าหมาย และปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องปริ้นเตอร์ มิได้เพียงพอแก่ผู้ปฏิบัติงาน จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากร ในสังกัดองค์การบริหารส่วน จังหวัดบุรีรัมย์ จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยในเรื่อง สภาพการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในการวางแผนด้านบุคลากรในหน่วยงานให้เกิดการพัฒนาหน่วยงาน ซึ่งจะสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงาน อันจะส่งผลให้การบริหารงานขององค์กร ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงสภาพการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เป็นสารสนเทศในการนำไปปรับปรุงสภาพการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่น ๆ ทั่วประเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

1. **ขอบเขตเนื้อหา** ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 4 ด้าน จากการบูรณาการตามแนวคิดของวิโรจน์ สารรัตนะ (2545 : 3) ดังต่อไปนี้

- 1.1 ด้านการวางแผน
- 1.2 ด้านการจัดองค์การ
- 1.3 ด้านการนำ

1.4 ด้านการควบคุม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ข้าราชการ 123 คน ลูกจ้างประจำ 29 คน พนักงานจ้าง 66 คน จำนวน 218 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กรณีลูกจ้างประจำและพนักงานจ้างใช้ประชากร จำนวน 95 คน ส่วนข้าราชการได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ มอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 149) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 97 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 192 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามกลุ่มภารกิจงาน ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง กรณีลูกจ้างประจำและพนักงานจ้างใช้ประชากร จำนวน 95 คน ส่วนข้าราชการได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ มอร์แกน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 97 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 192 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามกลุ่มภารกิจงานตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมีอาจารย์เป็นที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับบุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.8911

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ถึงนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง เพื่อนำกลับมาตรวจสอบหาความสมบูรณ์ และหาความถูกต้องของแบบสอบถาม แบบสอบถามจำนวน 192 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้จำนวน 192 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอข้อมูลเป็นตาราง แสดงจำนวนและร้อยละ

4.2 สภาพการคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

4.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดทำคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเพื่อศึกษาการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการควบคุมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนอกนั้นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้ดังนี้ ด้านการจัดองค์การ ด้านการนำ ด้านการวางแผน และด้านการควบคุม ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรมีการดำเนินการเร่งรัดจัดเก็บภาษีที่ค้างชำระอย่างจริงจังและต่อเนื่อง รองลงมา คือ ควรให้คณะผู้บริหารประเมินผลการบริหารโครงการอย่างต่อเนื่อง และควรมีการเบิกจ่ายเงินงบประมาณอย่างเคร่งครัด ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 4 ด้าน ทำให้ทราบถึงสภาพการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเป็นแนวทางที่จะกำหนดนโยบายและวางแผนเกี่ยวกับการบริหารงานคลังขององค์กรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และมีประเด็นที่ค้นพบอันจะเป็นข้อมูลให้กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่น ๆ นำไปใช้วางแผนปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานคลังต่อไป ซึ่งสามารถอภิปรายผลดังนี้

1. จากผลการศึกษาการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการจัดตั้งการ ด้านการนำ และด้านการควบคุม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ให้ความสำคัญกับกระบวนการดำเนินงาน ในการจัดหารายได้ การกำหนดรายจ่าย การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อ การจัดจ้าง การบัญชี การตรวจสอบบัญชี มีการวางแผนการดำเนินงาน แผนยุทธศาสตร์ แผนการบริหารงบประมาณ และการแสวงหารายได้ภายใต้การบริหารจัดการที่อิสระสำหรับเป็นแนวทางการดำเนินงานตามนโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนด มีการกำหนดนโยบายการเงินการคลังที่รัดกุม การกำหนดโครงสร้างขององค์กรอย่างเป็นทางการ มีการกำกับดูแล การสั่งงานผู้ใต้บังคับบัญชาโดยอาศัยลักษณะความเป็นผู้นำ การจูงใจ ศิลปะการปกครองคน การสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา และการพัฒนาความสามารถการควบคุมภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัดด้านการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณและการเงิน ด้านสินทรัพย์ที่สามารถสอดคล้องกับแผนที่วางไว้ ดังนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์จึงให้ความสำคัญในเรื่องการบริหารงานคลังมาก เนื่องจากการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์มีขั้นตอนของระเบียบปฏิบัติชัดเจน ซึ่งระเบียบดังกล่าวได้แก่ ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นระเบียบที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งจะต้องถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน ซึ่งเหตุผลดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการแนวคิดของวิโรจน์ สารรัตนะ (2545 : 3) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารว่า ควรประกอบด้วย 4 ประการ คือ ข้อที่หนึ่ง การวางแผน ต้องกำหนดจุดมุ่งหมายและการตัดสินใจเลือกวิธีการที่ดีที่สุดที่จะให้บรรลุจุดหมายนั้น ข้อที่สอง การจัดตั้งการ มีการกำหนดอำนาจหน้าที่และตำแหน่งต่าง ๆ อย่างชัดเจน ข้อที่สาม การนำ เป็นความพยายามทำให้มีอิทธิพลต่อผู้อื่น เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล และข้อที่สี่ การควบคุม การมุ่งเน้นที่จะก่อให้เกิดความมั่นใจว่าสมาชิกในองค์กรได้ประพฤติปฏิบัติในทิศทางที่จะทำให้บรรลุผลตามมาตรฐานหรือจุดมุ่งหมาย มุ่งเน้นให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลง

2. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 จากผลการวิจัย ด้านการวางแผน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ให้ความสำคัญกับการวางแผนมาก ซึ่งการวางแผนงานต่าง ๆ นั้น เป็นหน้าที่อันดับแรกของผู้บริหารในการกำหนดทิศทางขององค์กรให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนได้รับรู้ ถ้าหากมีการวางแผนดีจะช่วยผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์มองเห็นอนาคตข้างหน้า และเห็นโอกาสที่จะแสวงหาประโยชน์หรือกระทำการต่าง ๆ ให้สำเร็จตามความมุ่งหมายได้ และยังคงมองเห็นปัญหาอุปสรรคและภัยคุกคามต่าง ๆ เพื่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์จะได้หาทางป้องกัน ตลอดจนลดภาวะความเสี่ยงต่าง ๆ ได้ด้วย ถ้ามีการกำหนดตัวชี้วัดการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรม มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน วางแผนเรื่องที่สำคัญ และมีการเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีอิสระในการสามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางการวางแผน ดังนั้น การวางแผนการดำเนินงาน การวางแผนยุทธศาสตร์และแผนการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ประสบความสำเร็จ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวนชื่น วุฒิสุมบุรณ์ (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาการสำรวจความเห็นของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานคลัง กรณีศึกษาเทศบาลในจังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า การสำรวจความเห็นของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานคลัง กรณีศึกษาเทศบาลในจังหวัดระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีพื้นที่รับผิดชอบแตกต่างกัน และการได้รับจัดสรรงบประมาณตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ทำให้แต่ละแห่งได้รับงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ไม่เท่ากัน เป็นเหตุให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งต้องจัดสรรงบประมาณให้

เป็นไปตามแผนการดำเนินการ แผนยุทธศาสตร์ และแผนการบริหารงบประมาณลดน้อยลงตามสัดส่วน เนื่องจากต้องนำงบประมาณที่ได้รับไปแก้ไขปัญหาและพัฒนาทางด้านอื่น ๆ ภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ทั่วถึง สำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานตามแผนการดำเนินงาน แผนยุทธศาสตร์ 3 ปี แผนยุทธศาสตร์ 5 ปี และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้วย ทั้งนี้แผนงานต่าง ๆ นั้น ต้องเป็นไปตามกระบวนการและขั้นตอนที่ชัดเจนและถูกต้อง สามารถนำไปปฏิบัติได้ ซึ่งในการจัดทำแผนนั้น ต้องกำหนดขึ้นอย่างมีเหตุผล โดยเน้นไปในแนวทางที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ในการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณ ผู้บริหารมีการวางแผนจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอสอดคล้องกับรายรับ และรายจ่ายในแต่ละปีงบประมาณ โดยคำนึงถึงความจำเป็นและเหมาะสมของปริมาณงาน และความสำเร็จในการวางแผนงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ จะประสบผลสำเร็จได้ ต้องเกิดการประสานงานและร่วมมือกันระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ถ้อยถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน เกิดความร่วมมือกันทำงานและเข้าใจงานอย่างถูกต้อง มีการปรึกษาหารือกันร่วมหาสาเหตุ แก้ไขปัญหาทันที ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่วนเทศบาลจังหวัดระยองอาจจะมียุทธศาสตร์ไม่มากนัก จึงเกิดผลกระทบมาถึงการวางแผน อาจเป็นเพราะผู้บริหาร หรือผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องไม่มีความเข้าใจในการวางแผนงาน ตลอดจนการนำแผนงานไปปฏิบัติ อาจจะไม่ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์และไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชนครอบคลุมในทุกพื้นที่ ความต้องการพัฒนาของหมู่บ้าน ประชาชน ความต้องการในด้านการคมนาคมขนส่ง สะดวกสบาย เทศบาลระยองอาจจะยังดูแลประชาชนไม่ทั่วถึง จึงทำให้ผลการวิจัยแตกต่างกัน

2.2 จากผลการวิจัย ด้านการจัดองค์การ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ให้ความสำคัญกับการจัดแบ่งหน้าที่การทำงานกันทำ และมอบอำนาจให้รับผิดชอบตามความสามารถและความถนัด มีการจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างส่วนงานต่าง ๆ และบุคคลในองค์การ และกำหนดภารกิจ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบชัดเจนเพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจขององค์การบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเหตุผลดังกล่าว สอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารของลูเธอร์ กุลิค (Luther Gulick, 1993 : 54 ; อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล, 2551 : 64-72) ได้นำหลักการบริหารระบบราชการ POSDCoRB Model ด้านการจัดองค์การ (O = Organizing) กล่าวว่า การจัดองค์การในส่วนราชการต้องจัดแบ่งตามความชำนาญเฉพาะอย่าง ออกเป็นกรม ฝ่าย แผนก โดยจะต้องพิจารณาจากปริมาณงานคุณภาพงาน ขนาดของการควบคุม และพิจารณาการจัดแบ่งสายงานหลัก สายงานที่ปรึกษา ซึ่งต้องคำนึงถึงอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบควบคู่กันไปด้วย

2.3 จากผลการวิจัย ด้านการนำ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้นำหรือผู้บริหารมีเหตุผลยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงาน ยึดหลักความโปร่งใส โดยคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนและส่วนรวม เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมแก้ปัญหาในการพัฒนาองค์การ และใช้ทรัพยากรที่มีจำนวนจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด งานวิจัยดังกล่าว ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรพรรณ คำออน (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการบริหารงานคลังองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ด้านภาวะผู้นำเป็นปัญหามาก อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ใช้หลักความประนีประนอม เอาใจเขามาใส่ใจเรา มีความเอื้ออาทรน้อย ไม่รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรในองค์การ ไม่ใช้หลักคุณธรรมในการปกครองคน ไม่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีการสั่งการมาอย่างซ้ำซ้อน ยุ่งยากแก่การปฏิบัติงาน ทำให้การบริหารงานคลังขาดประสิทธิภาพ ซึ่งแตกต่างจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร หรือผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการสั่งงานตามสายการบังคับบัญชา เนื่องจากว่า หากพบปัญหาที่เกิดกับการปฏิบัติหน้าที่ จะได้รายงานข้อบกพร่องกับหัวหน้างาน ผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารตามลำดับชั้น เพื่อหาทางแก้ไข และมีการร่วมประชุมระหว่างผู้บริหาร หัวหน้าส่วนราชการ และผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ผ่านมาในแต่ละเดือน แล้วนำข้อสรุปที่ได้รับรายงานต่อผู้บริหาร เพื่อหาทางแนวทางแก้ไขปัญหาต่อไป อีกทั้งผู้บริหารยังมีความเอื้ออาทรกับบุคลากรยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมแก้ปัญหาในการพัฒนาองค์การอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ผู้บริหารใช้หลักคุณธรรมในการปกครองคน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน มีการสั่งการไม่ซ้ำซ้อนและเป็นไปตามลำดับชั้น จึงทำให้ผลการวิจัยแตกต่างกัน

2.4 จากผลการวิจัย ด้านการควบคุม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารยังขาดความรู้ความเข้าใจมาตรฐานการควบคุมภายในตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 และการวางระบบควบคุมภายในขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ยังประสบปัญหาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติขาดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ประสบการณ์ในการจัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลการควบคุม

ภายในผู้ปฏิบัติงาน ที่ส่งไปยังผู้กำกับดูแล มีการแก้ไขบ่อยครั้ง ซึ่งถือได้ว่าการดำเนินงานควบคุมภายในที่ดีเปรียบเสมือนการวางรากฐานที่ดีในการบริหารงาน และการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพจะช่วยป้องกันการทุจริตในหน่วยงานได้ ถ้าองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ จะทำให้ภาพพจน์ของการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดีขึ้น จึงทำให้ผลการวิจัยอยู่ในระดับปานกลาง และผลงานวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับหลักการแนวคิดของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2543 : 90-93) ที่กล่าวว่า ระบบการคลังมีหน้าที่ต่าง ๆ กัน ในข้อที่ห้า งานด้านการตรวจสอบ เป็นหน้าที่ส่วนหนึ่งของระบบการคลัง ซึ่งมีการควบคุมตรวจสอบ 2 ลักษณะ คือ การควบคุมจากภายนอกโดยผ่านกลไกของรัฐสภา และการควบคุมจากภายใน โดยผ่านการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่ตรวจสอบงานด้านการคลัง ทั้งเงินงบประมาณแผ่นดิน และเงินนอกงบประมาณจากแหล่งอื่น ๆ เช่น เงินกู้ เงินช่วยเหลือรวมถึงการใช้จ่ายของรัฐวิสาหกิจด้วยการตรวจสอบมีวัตถุประสงค์ใน 3 ลักษณะคือ ลักษณะที่ 1 การตรวจสอบความถูกต้อง มีการตรวจดูว่า เจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ เช่น การลงบัญชี การตรวจสอบลักษณะนี้เป็นการค้นหาข้อทุจริต ลักษณะที่ 2 การตรวจสอบประสิทธิภาพ เป็นการพิจารณาว่า เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงานใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างประหยัด ใช้เวลาในการดำเนินงานด้านงบประมาณมากเกินไป หรือไม่ และลักษณะที่ 3 การตรวจสอบประสิทธิภาพ เป็นการพิจารณาว่า โครงการใช้จ่ายเงินงบประมาณนั้น ๆ ภายหลังเสร็จสิ้นตามแผน ก่อประโยชน์ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ควรมีการดำเนินการเร่งรัดจัดเก็บภาษีที่ค้างชำระอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันเกิดความผันผวนอยู่ตลอดเวลา ผู้ที่ประกอบธุรกิจโรงแรม ผู้เสียภาษีลี้เลือน ภาษีน้ำมันบางรายไม่ยอมมาชำระภาษีตามกำหนดระยะเวลา ถึงแม้ว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์มีนโยบายเร่งรัดการจัดเก็บรายได้ให้ทั่วถึง และเป็นธรรมแก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษี โดยคำนึงถึงสถานะด้านสังคม เศรษฐกิจ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมาเป็นแนวทางในการจัดเก็บภาษี โดยมีให้เกิดผลกระทบต่อภาระภาษีของประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ พูนพิพัฒน์ ปัตตาเทส (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่า การบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องมีงบประมาณที่เพียงพอต่อการบริหารงาน ซึ่งงบประมาณส่วนหนึ่งมาจากการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลเอง นอกเหนือจากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นสภาพการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดองค์การ ดังนั้นผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องหรือบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดต้องรักษาสິงดี ๆ นี้ไว้ และพัฒนาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป โดยเฉพาะผู้บริหาร หรือผู้รับผิดชอบและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีความเข้าใจในการกำหนดโครงสร้างขององค์การ ซึ่งเป็นการจัดส่วนงานออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ จัดบุคลากรลงตามโครงสร้างกรอบอัตราค่าจ้างที่มีอยู่ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของงานอย่างชัดเจน รวมทั้งการจัดอาคารสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุ และอุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติให้มีความเหมาะสม สง่างามและมีความทันสมัย มีการบริหารจัดการบุคลากรให้เหมาะสมและตรงตามความชำนาญเฉพาะด้าน จัดให้มีกิจกรรมการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ เพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ จึงจำเป็นต้องจัดแบ่งหน้าที่การทำงานกันทำ และมอบอำนาจให้รับผิดชอบตามความสามารถและความถนัด ผู้บริหารควรจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างส่วนงานต่าง ๆ และบุคคลในองค์การ โดยกำหนดภารกิจ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้ชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจขององค์การบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 จากการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการควบคุม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติขาดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ประสพการณ์ในการจัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลการควบคุมภายในผู้ปฏิบัติงาน ที่ส่งไปยังผู้กำกับดูแล มีการแก้ไขบ่อยครั้ง ซึ่งถือได้ว่าการดำเนินงานควบคุมภายในที่ดีเปรียบเสมือนการวางรากฐานที่ดีในการบริหารงาน และการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพจะช่วยป้องกันการทุจริตในหน่วยงานได้ ถ้าองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีผลการดำเนินงาน

ที่มีประสิทธิภาพ จะทำให้ภาพพจน์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดีขึ้น ดังนั้นองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยเฉพาะผู้บริหาร ผู้เกี่ยวข้อง และผู้รับผิดชอบต้องทำความเข้าใจในการกำหนดนโยบายในการประเมินผลการควบคุมภายในที่จะสามารถนำมาใช้แก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้พนักงานทุกคนตระหนักถึงหน้าที่ และความรับผิดชอบต่อองค์กร และควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน จัดให้มีคู่มือการปฏิบัติงานและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการควบคุมภายใน ให้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ที่มีต่อการบริหารจัดการด้านงบประมาณของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์

2.2 ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยให้ประชาชนเป็นประชากรศึกษา เพื่อจะทำให้ทราบถึงการบริหารงบประมาณว่าให้ประโยชน์กับประชาชนมากน้อยเพียงใด และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างไรแท้จริงหรือไม่

2.3 ควรศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหายุ่งยากในการดำเนินการบริหารงบประมาณรายรับของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จิรพรรณ คำออน. (2547). ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอตอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชวนชื่น วุฒิสมนุญ. (2547). การสำรวจความเห็นของผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานคลัง กรณีศึกษาเทศบาลในจังหวัดระยอง. ปัญหาพิเศษ ปร.ม. (การบริหารทั่วไป). ชลบุรี : วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2555). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 10. บุรีรัมย์ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พงษ์ศักดิ์ ปัญจพรผล. (2551). องค์การและการจัดการ. นครปฐม : ภาควิชาบริหารธุรกิจและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครปฐม.
- พูนพิพัฒน์ ปัดดาเทสัง. (2551). การบริหารงานคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์. ภาคนิพนธ์ ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2543). เอกสารการสอนชุดวิชา การคลังและงบประมาณ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2545). การบริหาร หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษาและบทวิเคราะห์องค์การการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์.
- อุดม ทุมไธสิต. (2550). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จและล้มเหลวในกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น : กรณีศึกษาประเทศไทย. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.